

ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีการใช้กลยุทธ์การบริหารแบบ การสร้าง
ครูเครือข่ายและใช้การนิเทศแบบกัลยาณมิตร

โรงเรียนมีกลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียน เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในปี พ.ศ. 2550
ตามการปฏิรูปการศึกษา 2539 – 2550 จึงได้กำหนด

1. ทิศทางในอนาคต กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ ค่านิยม
2. วัตถุประสงค์ของการพัฒนาผู้เรียน
3. เป้าหมายของโรงเรียน

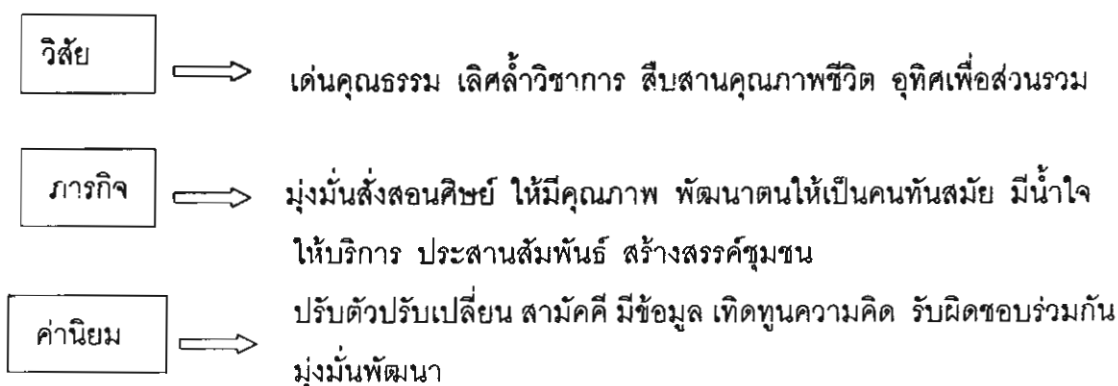
โรงเรียนได้กำหนดประเด็นที่จะพัฒนา 10 เรื่อง คือ

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. การศึกษาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
3. การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน
4. การศึกษาเพื่ออาชีพ
5. การพัฒนาสุขภาพและพลานามัย
6. การพัฒนาศิลปวัฒนธรรม
7. การศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย
8. เครือข่ายการเรียนรู้
9. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
10. การพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษา

รายละเอียดการกำหนดทิศทางในอนาคต วัตถุประสงค์ของการพัฒนาผู้เรียนและ
เป้าหมายของโรงเรียน เป็นดังนี้

1. ทิศทางในอนาคต

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนางานและการจัดการศึกษา ระหว่างปี 2540 – 2544 คือ

2. วัตถุประสงค์ของการพัฒนานักเรียน

พัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถเพียงพอต่อการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ มีสุขภาพที่แข็งแรง สมบูรณ์ และสามารถดำรงวิถีชีวิตไทยอยู่ในสังคมโลกอย่างมีความสุข โดยจะมุ่งเน้นให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านจิตใจและสังคม (HEART)
 - มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด และนิยมไทย
 - ร่วมมือกับผู้อื่นได้ มีความเป็นประชาธิปไตย
 - รักษาและพัฒนาสิ่งแวดล้อม
2. ด้านสติปัญญา (HEAD)
 - คิดเป็นระบบ
 - ใฝ่เรียนใฝ่รู้ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
 - มีความรู้และทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และ

เทคโนโลยีพื้นฐาน

- มีทักษะการใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
 - มีทักษะการจัดการ
3. ด้านสุขภาพพลานามัย (HEALTH)
 - ร่างกายแข็งแรง
 - เติบโตสมวัย
 - รักการออกกำลังกาย
 - ปลอดภัยจากสารเสพติดและโรคเอดส์
 4. ด้านอาชีพ (HAND)
 - มีทักษะอาชีพสมัยใหม่
 - เห็นช่องทางประกอบอาชีพ
 - มีจรรยาบรรณในอาชีพ

3. เป้าหมายของโรงเรียน (SCHOOL GOALS)

1. ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ พัฒนابรรยากาศสิ่งแวดล้อมและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตเน้นวินัยจิตสำนึกและคุณธรรม
2. ด้านบุคลากร ส่งเสริมพัฒนาครู – อาจารย์ด้านทักษะและเทคนิควิธีการสอน การสอนนวัตกรรมที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่

3. ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

1. พัฒนาระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาและการใช้ภาษาต่างประเทศ เน้นการเรียนรู้การปฏิบัติ การเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการใช้ภาษาต่างประเทศ เน้นการเรียนรู้การปฏิบัติ
2. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมเอกลักษณ์ไทยท้องถิ่น และ วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย
3. พัฒนาการจัดกิจกรรมกีฬาสุขภาพอนามัยและเสริมภูมิคุ้มกันทาง ความคิดป้องกันสารเสพติดและโรคเอดส์
4. พัฒนาระบบการประสานสัมพันธ์ชุมชนและท้องถิ่น เพื่อ เชื่อมโยงข้อมูล และจัดเครือข่ายการเรียนรู้

4. ด้านการบริหารและการจัดการ

1. พัฒนาเครือข่ายข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหารและ การประชาสัมพันธ์
2. พัฒนาระบบการตรวจสอบและการติดตามงานด้วยมาตรฐาน การพัฒนา

ในการบริหารเพื่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของครูโรงเรียนได้ใช้ยุทธวิธีแบบ สร้างเครือข่ายและใช้การนิเทศแบบกัลยาณมิตรซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์และปลูกฝังศรัทธา ระหว่างครูต้นแบบและครูเครือข่าย
2. สร้างความรู้ความเข้าใจและวิธีการสอนให้แก่ครูเครือข่าย
3. ดำเนินกิจกรรมการนิเทศครูเครือข่ายวัดผลและการประเมินผล

2.4 ยุทธวิธี / วิธีการ กระบวนการสำคัญของครูที่ส่งผลต่อความสำเร็จของ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ผู้บริหารได้ให้ความคิดเห็นโดยสรุปว่า โรงเรียนใช้กลยุทธ์ กระบวนการ วิธีการและเทคนิคที่สำคัญเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ดังนี้ ในอดีตก่อนปีพ.ศ. 2540 มีการบริหาร ให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยให้ครูทุกคนต้องทำแผนการสอนเพื่อเตรียมตัวเตรียมสื่อการเรียนการสอน และนำไปใช้ให้บรรลุตามเป้าหมายโดยไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่มีการเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียน การสอนแต่ในปัจจุบันหลังปีพ.ศ. 2540 เป็นต้นมา การบริหารและการจัดการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงไป ได้มีการปรับกลยุทธ์ดังนี้

1. ใช้การบริหารเชิงระบบแบบมีส่วนร่วมด้วยระบบทีมงานและกระบวนการ 3 ร (ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา)

2. ในการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตรนิเทศโดยผู้บริหารและกลุ่มครูต้นแบบและครูแกนนำในการนี้มอบนโยบายให้ครูทุกคนในทุกหมวดวิชาเขียนแผนการสอนและนำไปใช้ในการเรียน ด้วยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้จัดตั้งครูเครือข่ายประกอบด้วย ครูต้นแบบ 1 ท่าน อาจารย์ 3 ระดับ 8 จำนวน 5 ท่านและครูที่เข้าร่วมเครือข่ายจำนวน 28 ท่าน โครงการดังกล่าวได้รับความสนใจอย่างมาก โดย ใช้กลยุทธ์การทำงานดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์และปลูกฝังศรัทธาระหว่างครูต้นแบบและครูเครือข่าย
2. สร้างความรู้ความเข้าใจในรูปแบบวิธีการสอนให้แก่ครูเครือข่าย
3. วิธีการและกิจกรรมนิเทศครูเครือข่ายเป็นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร
4. ให้ความสนใจและร่วมมือกับครูเครือข่ายตลอดโครงการ
5. การติดตาม ประเมินผลกิจกรรมกัลยาณมิตรนิเทศ

การทำงานระหว่างครูต้นแบบและครูเครือข่ายใช้อุดมคติในการทำงานดังนี้
นักเรียนเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด เป้าหมายสูงสุดของการทำงานคือ “ นักเรียนประสบความสำเร็จในชีวิต “ ยึดหลัก “ ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น “ ชอบ “ ประจักษ์ด้วยผลงาน “ และชอบ “ ทำดีแล้วคนชัง ดีกว่าดังเพราะทำชั่ว “ รายละเอียดการทำงานระหว่างครูต้นแบบและครูเครือข่ายตามประเด็นข้างต้นมีดังนี้

1. การสร้างความสัมพันธ์และปลูกฝังศรัทธาระหว่างครูต้นแบบและครูเครือข่าย
 - 1.1 จัดกิจกรรมพบปะสังสรรค์ในโอกาสต่างๆ เช่น จัดงานเลี้ยงแสดงความยินดี จัดงานเลี้ยง สังสรรค์ปีใหม่ งานวันเกิด จัดกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน
 - 1.2 ครูต้นแบบปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี เช่น การปฏิบัติต่อครอบครัว สามี และบุตร การปฏิบัติงานในหน้าที่ งานสอน งานบริการ งานปกครอง งานดูแลนักเรียน มาทำงานก่อนเวลา และกลับทีหลัง การมีน้ำใจ การเสียสละ การตรงต่อเวลา ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ อุทิศเวลาให้กับทางราชการ ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณ
 - 1.3 ครูต้นแบบให้การช่วยเหลือครูเครือข่ายทุกรูปแบบเท่าที่จะช่วยเหลือได้อย่างเต็มความสามารถ
 - 1.4 ยกย่องชมเชยครูเครือข่าย และให้โอกาสในการนำเสนอผลงาน

2. วิธีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในรูปแบบวิธีการสอนให้แก่ครูเครือข่าย

1.1 แนะนำและมอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.2 บรรยาย และเปิดอภิปราย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.3 จัดนิทรรศการแสดงผลงาน เกี่ยวกับการเขียนแผนการสอน การจัดการเรียนการสอนรูปแบบสื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ตลอดจนผลที่เกิดจากการเรียนการสอนของครูต้นแบบ เพื่อให้ครูเครือข่ายนำไปประยุกต์ใช้

1.4 ให้บริหารยืมหนังสือคู่มือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

1.5 เมื่อครูต้นแบบหรือเครือข่าย มีโอกาสได้เข้าร่วมประชุม อบรมสัมมนา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และวิธีการสอนใหม่ ๆ ก็ให้นำมาถ่ายทอดแก่ครูเครือข่าย

1.6 เปิดอภิปรายและเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูเครือข่ายที่สามารถยกเป็นตัวอย่าง ให้ครูเครือข่ายและต้นแบบนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองได้

3. วิธีการและกิจกรรมการนิเทศครูเครือข่าย

1.1 สาริตการสอนโดยครูต้นแบบ และเครือข่ายบางราย ที่พร้อมและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

1.2 การเยี่ยมห้องเรียนครูเครือข่าย

1.3 ประเมินผลการเยี่ยมห้องเรียนโดยใช้แบบประเมินครู แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนและวิจารณ์การสอนเป็นเอกสาร

1.4 เปิดอภิปรายวิจารณ์การสอนของครูเครือข่ายเป็นรายบุคคลในที่ประชุม มีการให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและเพิ่มเติมส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ โดยครูต้นแบบและครูเครือข่ายที่มีประสบการณ์มากกว่า

4. ความสนใจและร่วมมือของครูเครือข่ายตลอดโครงการ

1.2 ครูเครือข่ายให้ความสนใจและให้ความร่วมมือในการเข้ากิจกรรมเป็นอย่างดี

1.3 ครูเครือข่ายที่มีประสบการณ์และมีความสามารถเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมีตำแหน่ง อาจารย์ 3 ให้ความสนใจและให้ข้อเสนอแนะเป็นอย่างดี

1.4 ครูเครือข่ายบางรายมีปัญหาเรื่องเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม จึงทำให้การจัดกิจกรรมบางครั้งมีครูเครือข่ายไม่ครบ แต่สามารถพบปะและเพิ่มเติมเป็นรายบุคคลได้

1.5 สามารถเยี่ยมห้องเรียนครูเครือข่ายได้ทุกราย

5. การวัดผลและการประเมินผล

การประเมินตนเอง สามารถประเมินกิจกรรมกัลยาณมิตรนิเทศ โดยภาพรวม ได้ดังนี้

1.1 จำนวนครูเครือข่าย เกินเป้าหมาย จำนวนตามเป้าหมาย 10 คน

จำนวนจริง 28 คน

1.2 ครูเครือข่ายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.3 ครูเครือข่ายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทุกคน

1.4 ครูเครือข่ายสามารถนำความรู้ความเข้าใจ ที่ได้จากกิจกรรมกัลยาณมิตรนิเทศ ไปปรับปรุงพัฒนา และประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองได้และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน

1.5 กัลยาณมิตรนิเทศเป็นที่สนใจของครูในโรงเรียนและประสงค์เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มเติม

ผู้ปกครองบางท่านทั้งไม่ทราบและไม่เห็นว่าครูและผู้บริหารได้ทำอะไรบ้างให้นักเรียนและโรงเรียนที่แตกต่างไปจากเมื่อ 3 ปีก่อน เพราะไม่ค่อยได้ไปโรงเรียน ส่วนที่ทราบคือการเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้นโดยผู้ปกครองจะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนของบุตรหลานจากวันพบอาจารย์ และวันพบผู้ปกครองปีละ 2 ครั้ง และมีจดหมายแจ้งไปยังผู้ปกครองเดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งผู้ปกครองบางท่านก็พอใจแต่บางท่านที่ไม่พอใจเพราะอยากให้ผู้ปกครองได้พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนเพื่อร่วมมือในการแก้ปัญหาทั้งการเรียนและความประพฤติของนักเรียนให้มากกว่านี้ ผู้ปกครองไม่ค่อยทราบในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ผู้บริหารได้เคยทำอะไรบ้าง แต่ก็พอใจบรรยากาศของโรงเรียนและกฎระเบียบของโรงเรียนส่วนครูนั้น ผู้ปกครองจะพอใจที่ครูตั้งใจสอนและดูแลนักเรียนเป็นอย่างดีที่ไม่พอใจคือ ให้งานนักเรียนแล้วไม่ติดตามผลปล่อยให้นักเรียนทำเองไม่แนะนำนักเรียน ครูบางคนขาดความรับผิดชอบไม่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและไม่ตั้งใจสอน

การที่โรงเรียนจะพัฒนานั้นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน ต้องร่วมมือกันสำรวจปัญหา มีการวางแผนร่วมกันติดตามและประเมินผลตลอดการทำงาน มีการพัฒนาครูให้เรียนรู้สิ่งใหม่และครูต้องศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาและการสอนที่เน้นผู้เรียน

เป็นศูนย์กลางให้เข้าใจชัดเจนและต้องไม่หลงประเด็นในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนควรจะสอนให้นักเรียนมีความรู้ มีคุณธรรม การอยู่ในสังคมและสามารถประกอบอาชีพได้ โดยผู้ปกครองสนับสนุนและส่งเสริมอย่างเต็มที่ในเรื่องการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรและบุคคล เช่น การพาไปศึกษาสวนส้ม ซึ่งผู้ปกครองจะรู้แหล่งข้อมูลและพาบุตรหลานไปศึกษาด้วยตนเอง

1. จัดสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา
2. จัดอบรมครู โดยเชิญวิทยากรให้ความรู้ เรื่องการประกันคุณภาพ การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเขียนแผนการสอน ฯลฯ
3. ครูจัดทำผลงานเพื่อขอกำหนดตัวแปรให้สูงขึ้น
4. สนับสนุนให้นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมกับชุมชน ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง
5. ครูได้มีกิจกรรมพัฒนาตนเอง โดยการสาธิตการสอน มีการนิเทศภายใน มีครูต้นแบบครูแกนนำ
6. ไปศึกษาดูงานในโรงเรียนจังหวัดต่าง ๆ
7. ผู้บริหารร่วมพัฒนาบรรยากาศ เพื่อการเรียนรู้ทั้งทางจัดแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน รวมทั้งให้ขวัญและกำลังใจ
8. ผู้บริหารจัดกิจกรรมดูแลติดตามประเมินผลเป็นราย ๆ
9. ผู้บริหารเป็นผู้ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ประชาสัมพันธ์ใจให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน
10. ผู้บริหารให้ขวัญกำลังใจ สนับสนุนครูต้นแบบ ครูแกนนำไปศึกษาดูงาน อบรม ประชุม สัมมนา เพื่อพัฒนานักเรียน เพื่อนครูและพัฒนาตนเอง

นอกจากนี้ผู้บริหารยังได้มีวิธีการในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ดังนี้

1. ให้ขวัญและกำลังใจแก่ครู ประสานงานเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาของครู ของนักเรียน และอื่น ๆ ให้เกิดผลดีต่อทุก ๆ ฝ่าย
2. จัดอบรมให้ครู – อาจารย์ มีความรู้ความสามารถตามแต่โอกาส ให้ขวัญและกำลังใจ ใน การทำงานประสานงานกับครูและบุคลากรทุกฝ่ายแล้วให้งานประสบผลสำเร็จ
3. ให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้ความรู้และจัดอบรมโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้

4. ประชุม สนทนา ขอความร่วมมือ ติดตามงาน

5. ผู้บริหารให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณให้กับบุคลากรในโรงเรียน

6. ออกเป็นระเบียบของโรงเรียน ให้ทุกคนปฏิบัติอย่างทั่วถึง ประชุมผู้ช่วยทุกคนเพื่อวางแผนและกำหนดนโยบาย นอกจากนี้ได้ให้ความเห็นว่าผู้บริหารควรเป็นผู้จริงใจ ตัดสินใจเร็ว เป็นกันเอง ใจดี ใจถึง ยุติธรรม พัฒนาตนเอง พัฒนาคู พัฒนาสิ่งแวดล้อม สัมพันธภาพกับชุมชนในการดึงงบประมาณมาใช้ในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน

ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เห็นว่า มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น เช่น มีการนำ ผู้มีชื่อเสียงมาที่โรงเรียน จัดให้มีการเข้าค่ายที่ต่างจังหวัด จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ จัดแข่งขันตอบปัญหา จัดนิทรรศการต่าง ๆ จัดแข่งขันปัญหา จัดนิทรรศการต่าง ๆ ในวันสำคัญ เช่น วันวิทยาศาสตร์ มีการพานักเรียนออกไปช่วยพัฒนาชุมชนภายนอก มีการหารายได้เข้าโรงเรียน เช่น จัดงานสังสรรค์เลี้ยงศิษย์เก่าและปัจจุบัน มีการบริจาคเงินแก่ผู้ตกยาก มีการซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนมากขึ้น มีการสนับสนุนทางด้านกีฬาเป็นอย่างดี เช่น มีการจัดกีฬา มีกฎในโรงเรียนเคร่งครัด เช่น ห้ามซื้อของต่าง ๆ หน้าโรงเรียน ทำให้ไม่เกิดอุบัติเหตุ ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เห็นว่า โรงเรียนสื่อการเรียนการสอนให้ครบถ้วน จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้จัดนิทรรศการ จัดให้มีกีฬาภายในโรงเรียน การเข้าค่าย การตอบปัญหาทางวิชาการ จัดงานสังสรรค์ต่าง ๆ บรรยายภาคภายในโรงเรียนสะอาดร่มรื่น เหมาะกับการเรียน และอาจารย์ทุ่มเทให้กับการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ สอนโดยให้นักเรียนได้รับความรู้รอบตัว ซึ่งไม่ได้มีในหนังสือเพียงอย่างเดียว เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมและให้แสดงความคิดเห็น

นอกจากนี้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นชอบเรียนแบบบูรณาการ เพราะชอบได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ทำงานกลุ่มกับเพื่อน ชอบเรียนแบบที่อาจารย์สอนสลับกับทำงานกลุ่ม ชอบเรียนแบบให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะได้ฝึกคิด ได้ทำงานกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้แนวคิดใหม่ ๆ ได้ทำกิจกรรมมากมาย ทำให้รู้จักคิดรู้จักทำและอยู่ในสังคมได้ ชอบเรียนแบบพาไปเรียนนอกสถานที่ ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ชอบเรียนแบบจริงจังแต่ไม่เครียดจนเกินไปชอบเรียนแบบให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะทำให้ฝึกคิด ฝึกทำรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักแก้ปัญหา ได้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ทำงานเอง ทำให้มีความขยัน พยายามมากขึ้น มีเพียง 1 คนที่ชอบเรียนแบบให้อาจารย์สอนแบบเก่าเพราะไม่ต้องเหนื่อยมากและได้ความรู้เพิ่มขึ้น

เมื่อสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่า ในอดีตก่อนปี พ.ศ. 2540 สิ่งที่ครูปฏิบัติในระดับมากมี 2 รายการ คือ การให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูและชุมชน นอกจากนั้นปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยทั้งสิ้น ในปัจจุบันหรือนับหลังปีพ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ครูปฏิบัติในระดับมากในทุกสิ่งทุกอย่างเช่น การให้ผู้เรียนเสาะแสวงหาข้อมูลความรู้ด้วยตนเอง การฝึกทักษะการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียน และการส่งเสริมและใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน นอกจากนี้พบว่ายังสอดคล้องกับแนวคิดของนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ที่ครูจัดให้ 16 รายการซึ่งนักเรียนคิดว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมากในทุกรายการ เช่น นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดในการเรียนวิชาต่างๆ และ นักเรียนได้ไปศึกษาจากแหล่งความรู้ในชุมชนเป็นต้น ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 10 และ 11 ดังนี้

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนตามแนว

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในช่วงก่อนและหลังปี พ.ศ. 2540

ข้อที่	การปฏิบัติ	ในอดีตก่อนปี พ.ศ. 2540		ปัจจุบันหลังปี พ.ศ. 2540	
		การปฏิบัติ (x)	ความหมาย	การปฏิบัติ (x)	ความหมาย
	ท่านปฏิบัติตามแนวคิดต่อไปนี้เพียงใด				
1	การสร้างความรู้ให้แก่มัธยมศึกษา	2.45	น้อย	3.22	มาก
2	การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง	2.18	น้อย	3.67	มาก
3	การให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูลความรู้ด้วยตนเอง	2.27	น้อย	3.67	มาก
4	การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการลงมือกระทำ	2.45	น้อย	3.56	มาก
5	การให้ผู้เรียนใช้ความคิดทำความเข้าใจเรื่องที่เรียนรู้ด้วยตนเอง	2.09	น้อย	3.56	มาก
6	การให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน	2.09	น้อย	3.44	มาก
7	การให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้	2.45	มาก	3.44	มาก
8	การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้และทักษะกระบวนการต่างๆที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิต	2.36	น้อย	3.44	มาก
9	การวิเคราะห์ปัญหาในการเรียนการสอน	2.36	น้อย	3.11	มาก
10	การคิดหรือแสวงหาแนวทางต่างๆมาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน	2.91	น้อย	3.22	มาก
11	การนำแนวคิดแนวทางมาลงใช้จริงในห้องเรียน	2.36	น้อย	3.33	มาก
12	การสังเกตและเก็บข้อมูลการทดลองใช้	2.09	น้อย	3.22	มาก
13	การนำผลการทดลองมาใช้ในการวางแผนปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป	2.18	น้อย	3.22	มาก
14	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูและชุมชน	2.73	มาก	3.44	มาก
15	การจัดหลักสูตรบูรณาการ	1.90	น้อย	3.33	มาก
16	การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	2.09	น้อย	3.44	มาก
17	การบูรณาการคุณธรรมและค่านิยมในวิชาต่างๆ	2.64	น้อย	3.33	มาก
18	การจัดหลักสูตรท้องถิ่น	1.73	น้อย	2.78	มาก
19	การจัดสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน	2.00	น้อย	3.22	มาก
20	การฝึกทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน	2.36	น้อย	3.22	มาก
21	การฝึกทักษะการจัดการให้แก่ผู้เรียน	2.09	น้อย	3.11	มาก
22	การฝึกทักษะการเผชิญสถานการณ์ให้แก่ผู้เรียน	2.18	น้อย	2.89	มาก
23	การฝึกทักษะการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียน	2.27	น้อย	3.00	มาก
24	การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	2.36	น้อย	3.33	มาก
25	การจัดสภาพแวดล้อมและสื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้	2.18	น้อย	3.00	มาก
26	การให้ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนรู้	1.54	น้อย	2.89	มาก
27	การส่งเสริมและให้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน	2.27	น้อย	3.00	มาก
28	การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้	1.82	น้อย	3.11	มาก
29	การช่วยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้แก่ชุมชน	1.82	น้อย	3.00	มาก
30	การวัดและประเมินผลด้วยวิธีการหลากหลาย	1.82	น้อย	3.22	มาก

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ที่ครูจัดให้

ข้อที่	เรื่องที่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ	
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ความหมาย
	ในช่วงปีนี้นักเรียนได้ปฏิบัติในเรื่องต่อไปนี้มาน้อยเพียงใด		
1	นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง	2.94	มาก
2	นักเรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	2.71	มาก
3	นักเรียนได้ปฏิบัติและทำกิจกรรมต่างๆ	3.53	มาก
4	นักเรียนได้ใช้ความคิดทำความเข้าใจเรื่องที่เรียนรู้ด้วยตนเอง	3.06	มาก
5	นักเรียนมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดกับเพื่อนๆ	3.35	มาก
6	นักเรียนได้นำความรู้ไปใช้ในชีวิต	3.53	มาก
7	นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการและกระบวนการต่างๆ เช่น วิธีการหาความรู้ กระบวนการทำงานร่วมกันผู้อื่น กระบวนการแก้ปัญหา ฯลฯ	3.29	มาก
8	นักเรียนมีโอกาสได้ทดลองเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลในเรื่องที่เรียน	2.82	มาก
9	นักเรียนได้รับการสอนหรืออบรมเกี่ยวกับคุณธรรมในวิชาต่างๆ	3.06	มาก
10	นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน	2.76	มาก
11	นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดในการเรียนวิชาต่างๆ	3.12	มาก
12	นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดในการเรียนวิชาต่างๆ	2.59	มาก
13	นักเรียนได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาในการเรียนวิชาต่างๆ	2.76	มาก
14	นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง	2.53	มาก
15	สื่อและสภาพแวดล้อมที่ครูจัดให้	2.82	มาก
16	นักเรียนได้ไปศึกษาจากแหล่งความรู้ในชุมชน	2.29	มาก

หมายเหตุ

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.00 หมายถึง ครูและนักเรียนมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ครูและนักเรียนมีการปฏิบัติในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ครูและนักเรียนมีการปฏิบัติในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ครูและนักเรียนมีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ครูได้ใช้แนวทางวิธีการเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ของนักเรียน ดังต่อไปนี้

1. สอนนักเรียนอย่างเต็มความสามารถ ดูแลนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงาม ให้ขวัญและกำลังใจแก่นักเรียนในทุก ๆ ด้าน
2. ทำแผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง สอนตามแผนการสอนอย่างเต็มกำลังความสามารถ ให้ความร่วมมือกับผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน ดูแลเอาใจใส่นักเรียน ทั้งด้านการเรียน ความประพฤติ ระเบียบวินัย คุณธรรม ใช้แผนการสอนจริงจังและพัฒนาแผนการสอน โดยประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
3. วางแผนการดำเนินการตามแผน ประเมินผล ปรับปรุง พัฒนา ทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
4. ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นเพลง เกม นิทาน ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสนุกต่อการเรียน ใช้ภาษาและวิธีการสอนด้วยคำพูดง่าย ๆ ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนดียิ่งขึ้น
5. ครูพัฒนาตนเอง ยอมรับการเปลี่ยนแปลง นำตนเองเข้าสู่ระบบการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
6. นิเทศภายในหมวดวิชา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก
7. พัฒนาตนเองโดยศึกษาดูงานอบรมแลกเปลี่ยน ใฝ่ศึกษา พ.ร.บ. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และขยายไปสู่เพื่อนครู
8. วิจัยชั้นเรียน นำผลวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ทำความเข้าใจกับนักเรียน ประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย

จากการสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครู สรุปได้ดังนี้

1. ผู้สอนทุกคนมีการวางแผนการสอนด้วยการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเตรียมสอนเป็นอย่างดี ทั้งนี้ด้วยเพราะนโยบายการนิเทศภายในโดยครูต้นแบบและผู้บริหารโรงเรียน โดยเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ผู้สอนทุกคนที่ได้รับการสังเกตล้วนมีความพร้อมด้วยความขยัน ความตั้งใจและเป็นการเตรียมงานเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ
2. บรรยากาศการเรียนรู้ โดยเฉพาะบรรยากาศด้านกายภาพ ห้องเรียน โดยสรุปแล้ว พื้นห้องเรียนสะอาด รอบห้องตกแต่งด้วยป้ายนิเทศความรู้และผลงานของผู้เรียนซึ่งจัดทำอย่างปราณีต และมีสีสันสดใส น่าสนใจ ชวนดูชวนมอง อากาศถ่ายเทดี ไม่มีเสียงรบกวนจากสิ่งแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ดังนั้นจึงไม่ต้องใช้เครื่องขยายเสียงและไม่โครโฟน ห้องเรียนบางห้องแม้สภาพเก่าแต่การจัดป้ายนิเทศมีความเป็นระบบระเบียบทำให้สภาพห้องเรียนดูเป็นสถานที่น่าเรียน โต๊ะเรียนจัดเป็นแถว

3-4 แถว บางห้องเรียน เป็นห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ อุปกรณ์เครื่องมือทุกชิ้นจัดเก็บในตู้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยพร้อมทั้งมีกระดาน รวมทั้งเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ กรณีที่ผู้สอนใช้แผ่นใสประกอบการบรรยายหรืออธิบาย

3. ลักษณะพฤติกรรมของผู้เรียน นักเรียนแต่ละห้องมีจำนวนโดยเฉลี่ย 45-50 คน มีจำนวนนักเรียนชายน้อยกว่านักเรียนหญิง โดยทั่วไปมีความเป็นระเบียบวินัย พร้อมทั้งจะเรียนบางห้อง จัดชั้นเรียนเป็นกลุ่มตั้งแต่เริ่มเรียน บางห้องจัดเป็นกลุ่มภายหลังเพียงหันหน้าเข้าหากันเช่นจัด 4 คน / 1 กลุ่ม พฤติกรรมนักเรียนมีประมาณ 70 % ที่กล้าพูด กล้าถามรวมทั้งตอบคำถามแต่ส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการเรียนเพียงแต่โดยทั่วไปนักเรียนยังขาดความกระฉับกระเฉงไม่ตื่นตัว

4. ลักษณะผู้สอน ส่วนใหญ่ผู้สอนทุกคนมีบุคลิกภาพเหมาะสมในการเป็นครูด้วยความยิ้มแย้มรวมทั้งภาษาท่าทางที่เอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง เสียงดัง ชัดเจน จังหวะการพูดดี สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ดี รวมทั้งมีความเป็นกันเองกับผู้เรียนระดับพอสมควร มีความมั่นใจในเนื้อหาที่สอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5. กิจกรรมการเรียนรู้ ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้

5.1 ชั้นนำบทเรียน คิดเป็นร้อยละ 50 ของครูผู้ให้สังเกตได้แสดงชั้นนำเข้าสู่บทเรียนที่เหลือใช้การทบทวนความรู้เดิมและใช้การเข้าสู่กิจกรรมการสอนทันที

5.2 ชั้นสอน ขั้นตอนการให้นักเรียนทำกิจกรรมดังนี้

5.2.1 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

5.2.2 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมซึ่งมีหลายแบบ ได้แก่ ใช้การทดลองเป็นกลุ่มเช่น ในวิชาวิทยาศาสตร์ ศึกษาใบความรู้แล้วตอบคำถาม ทำกิจกรรมตาม ใบงานแล้วสรุป แสดงบทบาทสมมติเป็นกลุ่ม และกิจกรรมเรียนเวียน เป็นฐานความรู้

5.2.3 ครูสุ่มผู้แทนเพียงบางกลุ่ม นำเสนอผลงาน

5.3 ชั้นสรุป ครูนำสรุปเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด และให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนหรือทำแบบฝึกหัด

จากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนหลังการสอน สรุปได้ดังนี้

ครูมีความคิดเห็นว่าการสอนในปัจจุบันต้องใช้เวลาในการเตรียมการสอนมาก แต่ผลที่ได้กลับน่าพอใจเพราะเด็กมีความกระฉับกระเฉงและกระตือรือร้นมากขึ้นแต่ยังพบเด็กนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการคิด การตอบคำถามและการถามคำถามเท่าที่ควรจะเป็น ครูได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าภาระการสอนของครูมีมากมีหน้าที่หลายประการทำให้ไม่มีเวลา

เตรียมการสอนให้ได้ดีพอ ส่วนนักเรียนมีความคิดเห็นโดยสรุปว่าชอบเรียนวิธีที่ครูให้ทำกิจกรรม โดยเฉพาะการเล่นเกมการปฏิบัติการทดลองเพราะเป็นอิสระจากครู เด็กเก่งชอบค้นคว้าด้วยตนเอง ต้องการให้ครูถามคำถามเพื่อน ๆ อย่างทั่วถึงทั้งห้อง เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำไม่ชอบไปศึกษาค้นคว้าเอง ชอบให้ครูเป็นผู้อธิบาย

2.5 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ผู้ปกครองมีความต้องการและเต็มใจที่จะช่วยเหลือ เช่น การพาไปสวนส้มและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนอย่างเต็มที่ แต่ไม่ค่อยมีเวลาและผู้ปกครองส่วนใหญ่จะให้ความช่วยเหลือด้านการบริจาค ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนผู้ปกครองจะได้รับข้อมูลนักเรียนในวันพบผู้ปกครองหรืองานสังสรรค์ที่โรงเรียนจัดขึ้นและชุมชนความพร้อมที่จะเป็นแหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนในทุกด้าน

2.6 สภาพความสำเร็จในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

ผู้บริหารและครูให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของโรงเรียนโดยสรุปดังนี้ คือ ในปัจจุบันทั้งผู้บริหารและครูร่วมกันปฏิบัติตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในเรื่องต่อไปนี้ ได้ผลระดับปานกลางซึ่งจะต้องดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง

1. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อพัฒนาปัญญา สุขภาพกาย ใจ อารมณ์ สังคม ยังพบปัญหา คือ การจัดการเรียนที่ครูปฏิบัติอยู่นั้นได้ให้ความสำคัญกับผู้เรียนในระดับพอใช้ ยังไม่เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดตามความสนใจตามความถนัดอีกทั้งคณาจารย์ในบางหมวดวิชาอาจารย์บางท่านยังไม่เปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของพฤติกรรมการสอนซึ่งเป็นเรื่องต้องใช้เวลา
2. การฝึกคิด ฝึกการจัดการ ฝึกการเผชิญปัญหาและการแก้ปัญหา ทำได้ผลมากในเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนเด็กที่มีสติปัญญาระดับปานกลางและระดับต่ำยังได้รับการฝึกน้อย
3. การจัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้โรงเรียนสามารถจัดการได้ระดับปานกลาง เช่น การจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้กระจายในทุกหมวดวิชาและทุกหน่วยงาน ต่อไปนี้
 - 1) คอมพิวเตอร์ 62 เครื่อง 2) พรินเตอร์ 28 เครื่อง 3) เครื่องรับโทรทัศน์ 26 เครื่อง และ 4) วิทยุ 12 เครื่อง
4. จัดเรื่องการบูรณาการ คุณภาพ ค่านิยมในวิชาการต่างๆ
5. จัดให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนโดยการจัดอบรมให้ครูและให้ขวัญกำลังใจครู โดยให้ทำวิจัยควบคู่กับกระบวนการเรียนการสอน

เรื่องที่ยังทำได้ไม่มากและยังไม่เห็นผลสำเร็จเด่นชัดคือ 1) การจัดหลักสูตรบูรณาการ 2) การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน 3) การจัด

หลักสูตรท้องถิ่น

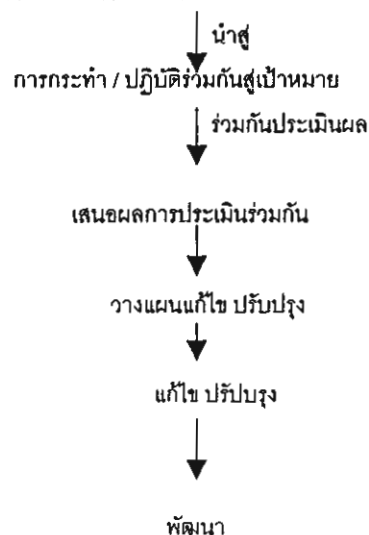
ผู้บริหารมีความเห็นว่าตนเองมีศักยภาพในการพัฒนานักเรียน โรงเรียนและชุมชน ให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ประมาณ 60 % โดยเฉลี่ย นอกจากนี้ครูและผู้บริหารยังเห็นว่าโรงเรียน ประสบความสำเร็จในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับน่าพอใจ ประมาณ 60 % โดยเฉลี่ย โดยมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญคือ การได้รับยกย่องเป็นโรงเรียนกรมสามัญศึกษามีคุณภาพดีเด่น ปีพ.ศ. 2542 นอกจากนี้ ยังมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. สถานที่ สิ่งแวดล้อม บรรยากาศรอบโรงเรียน บริเวณโรงเรียนและภายในห้องเรียน สะอาด มีสีสันทน ชวนดู ชวนมอง มองแล้วรู้สึกสบายตา
2. พัฒนาแหล่งการเรียนรู้
 - 2.1 แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นวิทยากรและสถานที่ เช่น ไร่ สวนของชุมชนและอื่นๆ
 - 2.2 แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่
3. พัฒนาบุคลากร มีครูต้นแบบ 2 คน ครูดีเด่นครูสุภา ครูแกนนำจำนวน 40 คน อาจารย์ 3 ระดับ 8 จำนวน 5 คน
4. การบริหารจัดการ เน้นหลัก 3 ร.
5. ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการทำกิจกรรมตามความสนใจและความถนัด

ผู้บริหารและครูหัวหน้าหมวดมีความเห็นตรงกันว่าโรงเรียนจะประสบความสำเร็จ ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ทั้งระบบได้เพราะ ถ้าทุกคนปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนเห็นความสำคัญ เห็นประโยชน์ร่วมกัน มีค่านิยมต่อสังคม ร่วมมือร่วมใจกันก้าวไปข้างหน้าเพื่อเด็กไทยในอนาคต เพื่อชุมชนเพื่อสังคม เพื่อประเทศชาติของเรา ซึ่งใช้เวลาประมาณ 5-10 ปี

หลักการที่ใช้เพื่อการบริหาร คือ

ความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันของแต่ละฝ่ายและของระหว่างฝ่าย

นักเรียนส่วนมากให้ความเห็นว่า โรงเรียนประสบความสำเร็จระดับปานกลาง สาเหตุที่ทำให้เป็นโรงเรียนดีคือ มีอาจารย์ดี สื่อการเรียนการสอนดีและอาจารย์มีความรู้ดี ดูแลเอาใจใส่นักเรียนแต่ยังให้ความเห็นเพิ่มเติมว่านักเรียนยังขาดระเบียบวินัยเกี่ยวกับเรื่อง ระเบียบแถวเช่น การเข้าคิวซื้อคูปองรวมทั้งเห็นว่านักเรียนจำนวนมากไม่เคารพกฎเกณฑ์ของโรงเรียน นักเรียนส่วนมากชอบโรงเรียนเพราะสาเหตุต่อไปนี้

1. โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดี เต็มไปด้วยธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ต่างๆ ทำให้เกิดความรู้สึกดี อากาศดี ส่งผลให้นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดีมีความรู้สึกลอยการเรียน รวมทั้ง มีสื่อการสอนที่ครบถ้วนครุมีความรู้ให้ความเอาใจใส่นักเรียนดี

2. อาคารสถานที่ของโรงเรียนสะอาด มีที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจหรือใช้อ่านหนังสือ รวมทั้งทำกิจกรรมต่างๆ ห้องน้ำและอุปกรณ์ในโรงอาหารสะอาด

3. ครูให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน เอาใจใส่ดูแลนักเรียนเช่น ความเป็นอยู่ใน ครอบครัวแต่ก็มีอาจารย์บางท่านไม่เข้าใจนักเรียนแบ่งแยกนักเรียนเป็นกลุ่มที่เรียนดีและเรียนไม่ดี

4. โรงเรียนมีสถานที่สำหรับเล่นกีฬาได้อย่างเพียงพอ

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนและ บางท่านเคยเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนโดยได้รับคัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการ ชมรมผู้ปกครองและครูซึ่งท่านมีความรู้สึกภาคภูมิใจเนื่องเพราะเป็นศิษย์เก่าและมีลูกที่ศึกษาอยู่ใน โรงเรียนนี้ถึง 3 คน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องการและเต็มใจจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาและ ช่วยเหลือโรงเรียนในทุกๆด้าน แต่อุปสรรคคือไม่ค่อยมีเวลาและบางครั้งโรงเรียนไม่เปิดโอกาส มีบางท่านที่ไม่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ด้านนักเรียนในปกครองของตนไม่สร้าง ปัญหา ต้องการให้โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นมากกว่านี้ อยากให้มีสภานักเรียน ให้ครูตั้งใจสอนนักเรียนมากขึ้น สร้างความอบอุ่นให้กับผู้ปกครองที่มาติดต่อโรงเรียน เพิ่มการบริการ สถานที่และทรัพยากรในโรงเรียนและต้องการให้มีส่วนช่วยชุมชน เช่น ดุริยางค์ คนตรี สถานที่ ห้องสมุด ชุมชนมีแหล่งในการเรียนรู้มากมาย เช่น สถานประกอบการต่างๆ ห้องสมุด โรงพยาบาล หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ส่วนโรงเรียนจะมีห้องสมุด ครู คอมพิวเตอร์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้ปกครอง ได้รับการติดต่อจากทางโรงเรียนด้วยจดหมายและโทรศัพท์หรือในวันพบผู้ปกครอง งานสังสรรค์ที่โรงเรียน จัดขึ้นผู้ปกครองจะส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรหลานในทุกๆด้าน อย่างเต็มความสามารถ เช่น เงิน อนุญาตให้ไปทำกิจกรรม ผู้ปกครองคิดว่าโรงเรียนนี้ดีในระดับตั้งแต่ 2 – 3 ส่วนที่ดีคือ ครูตั้งใจสอน ดูแลนักเรียนอย่างดีและให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น ส่วนที่ต้องปรับปรุงคือ ครูบางคนไม่ตั้งใจสอน และไม่เข้มงวดความประพฤติของนักเรียน สิ่งที่ผู้ปกครองคาดหวังจากโรงเรียนคือ โรงเรียนควรหาวิธีการ ในการสอนที่จะให้นักเรียนเป็น คนที่สมบูรณ์มีความรู้คู่คุณธรรม ให้มีความรู้ความสามารถเข้าศึกษาต่อได้

และประกอบอาชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นที่สนใจของชุมชนได้รับเลือกให้บุตรหลานเรียนเป็นอันดับแรกๆ และคิดว่าถ้าหากผู้บริหาร ครู นักเรียนชุมชนและผู้ปกครอง ร่วมมือกันแล้วคาดว่าจะสามารถพัฒนาได้สำเร็จภายใน 1 ปี ผู้ปกครองส่วนมากมีความประทับใจในโรงเรียนเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้

1. อาคาร สถานที่ มีความร่มรื่น สะอาดตา
2. การต้อนรับของคณะครูอาจารย์ทุกคนที่เป็นกันเอง
3. ด้านการเรียนการสอนและทันต่อเหตุการณ์
4. การสอนของอาจารย์ เอาใจใส่นักเรียนดีมาก
5. การพบปะระหว่างผู้ปกครองและครูได้มีการพูดคุยให้คำแนะนำที่ดี
6. สอนการเป็นคนดีอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
7. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนของนักเรียน
8. โครงการอาหารกลางวันจัดได้ดี
9. กฎระเบียบของโรงเรียนทำให้เด็กมีระเบียบวินัยดีมาก
10. ความพร้อมของโรงเรียนในการให้บริการด้านต่างๆ
11. รู้จักตัวนักเรียนได้ดี
12. ความสะอาดของสถาบันและการดูแลความปลอดภัยภายในโรงเรียน
13. การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันแก้ไขสิ่งเสพติดและอบายมุข
14. ความมีชื่อเสียงของโรงเรียน

2.7 ปัญหา / อุปสรรคและความต้องการในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.7.1 โรงเรียนและผู้บริหาร

ก. ปัญหา

1. การพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้คู่การปฏิบัติและการสร้างจิตสำนึก ในเชิงสร้างสรรค์ด้านการคิดวิเคราะห์ การสร้างสรรค์งาน และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ยังขาดวิธีและการบูรณาการที่ดี
2. การปรับปรุงและจัดระบบในการติดตามให้ครูทำแผนการสอน การใช้ การปรับปรุงและพัฒนา การใช้แผนให้เกิดประสิทธิภาพและปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูสู่พฤติกรรมการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
3. ครูยังขาดทักษะและไม่กระตือรือร้นต่อการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ในการ พัฒนางานและขาดทักษะการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อระบบเครือข่าย
4. ประสิทธิภาพของการประสานสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนยังขาดความ

เป็นเอกภาพที่ชัดเจน

ข. ความต้องการ

1. จัดสรรแหล่งการเรียนรู้ให้พอเพียงต่อครูและต่อนักเรียน
2. นักเรียนเข้ามาศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ควรมีความรู้พื้นฐานเพียงพอที่จะมาเรียนต่อในความรู้ที่สูงขึ้น
3. มีจำนวนครูพอเพียงกับจำนวนนักเรียนเพื่อมีเวลาเพียงพอต่อการเตรียมตัวจัดการเรียนการสอน
4. ส่งผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ มาให้ อบรมให้คำปรึกษาแก่ครู เพื่อให้มีแนวคิดความรู้ที่ถูกต้องและชัดเจน
5. ให้นักเรียนและครูทุกคนร่วมมือร่วมใจกันทำงานในทุก ๆ ด้าน เพื่อพัฒนาโรงเรียนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ
6. ต้องการความช่วยเหลือจากชุมชนและสถานศึกษาที่สูงขึ้นหรือหน่วยงานที่ให้ความรู้กับครู
7. ต้องการสนับสนุนด้านสื่อที่ทันสมัย เช่น สื่อทัศนูปกรณ์
8. ต้องการสื่อประเภทสไลด์เกษตร แผ่นใสเกษตร ต้องการเอกสารการสอน แผนการสอน รายวิชาเกษตรแบบเน้นกระบวนการ งบประมาณในการทำสื่อ, อุปกรณ์ งบประมาณเพื่อสนับสนุนการปฏิรูป

2.7.2 ครู

ก. ปัญหา

1. ครูไม่สนใจความสำคัญของกฎหมายการศึกษาของชาติ คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คิดว่าอาจไม่มีผลบังคับ
2. ยังมีครูบางคนที่ยังไม่พยายามปรับเปลี่ยนตนเอง ในการพัฒนาการสอน ยังมีความคิดเห็นเดิม ๆ ที่สอนโดยวิธีการอธิบายไม่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
3. ครูไม่เข้าใจในการเขียนแผนที่เน้นกระบวนการ
4. โรงเรียนยังต้องการความร่วมมือจากผู้ปกครองของนักเรียนในการพัฒนาศักยภาพบุตรหลานของตนเองในเรื่องของความประพฤติและความตั้งใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน
5. ข้อจำกัดในการพัฒนาระบบการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียน เช่น จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนมาก ฯลฯ
6. ความคิดของครูส่วนหนึ่งที่ยังมีความคิดแบบเดิม ๆ แล้วไม่ศึกษาโดยมีความคิดว่าการปฏิรูปการศึกษาจะไม่สำเร็จ

7. ไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต่อต้านและชักจูงนักเรียนส่วนหนึ่ง ทำให้นักเรียนสับสน

8. ระบบการนิเทศและการติดตามยังไม่ดีเท่าที่ควร

นอกจากนี้ครูยังมีความสงสัยของครู ในเรื่องต่อไปนี้ การประเมินตามสภาพจริงการวิจัยในชั้นเรียน การทำ Portfolio การศึกษากระบวนการคืออะไร ใช้อย่างไร จัดการสอนนักเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดอย่างไร โดยเฉพาะจัดให้กับนักเรียน 50 คนใน 1 ชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจและความพอใจในห้องเรียนที่มีนักเรียน 45-50 คน และ การผลิตสื่อ CAI

ส่วนข้อเสนอแนะของครูมีดังนี้

1. รวมพลังทั้งครูและนักเรียน ชี้แจงให้ทราบถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อความเข้าใจตรงกันของทุกคน
2. ควรให้ขวัญและกำลังใจเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูและนักเรียนมีการพัฒนาตนเอง รับผิดชอบต่อสภาพที่เปลี่ยนแปลงของสังคม
3. เตรียมความรู้พื้นฐานของนักเรียนต้องดี
4. จำนวนนักเรียนต้องไม่มากเกินไป ห้องเรียนไม่ควรมีนักเรียนมากถึง 50 คน
5. มีการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการเรียนรู้พร้อม ๆ กัน เพื่อที่ครูจะไม่กังวล
6. ครูควรมีความสุขและทำงานด้านการสอนด้านเดียว เพื่อมีเวลาศึกษาค้นคว้าและแก้ปัญหาให้นักเรียนไม่ใช่ตอบสนองเรื่องผลงานและตำแหน่งจนลืมนหน้าที่
7. โรงเรียนสนับสนุนการผลิตสื่อ, อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเต็มที่
8. เน้นความเป็นเอกภาพของบุคลากรในโรงเรียน
9. พัฒนาผู้บริหารให้มีความเข้าใจที่ชัดเจน มีทักษะในการเป็นผู้นำในการพัฒนาพัฒนาครูสนับสนุนงบประมาณให้โอกาสส่งเสริมครูดีมีผลงาน ให้ครูได้เผยแพร่ขยายเครือข่ายไปสู่เพื่อนครู นิเทศและติดตามต่อเนื่อง เพิ่มรายได้ให้ครูอยู่ได้ โดยไม่ต้องไปทำอาชีพเสริม
10. กรมส่งเสริมการนิเทศและติดตามอย่างต่อเนื่องตลอดจนสนับสนุนงบประมาณให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในเรื่องงบประมาณและแสดงความคิดเห็น

ข. ความต้องการ

1. ต้องการให้ครูทุกคนร่วมกันพัฒนาตนเองสู่การปฏิรูปการเรียนรู้และการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง
2. ตัวนักเรียนควรมีพื้นฐานที่แน่นพอที่จะรับความรู้ใหม่ ๆ ได้
3. สื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัย และแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ที่ให้ความรู้กับครูจริง ๆ

4. ต้องการให้พัฒนาชุมชนครอบครัวมีความเข้มแข็ง เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตให้กับเยาวชนของชาติ ต้องการความจริงใจและจริงจังของผู้ที่มีหน้าที่บริหารบ้านเมืองและเห็นความสำคัญของการพัฒนาการศึกษา

5. ปลุกจิตสำนึกให้ครูทุกคนมีความคิดว่า " นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ "

6. ชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาให้มาก

7. อบรมครูและผู้บริหารให้มีความเข้าใจที่ชัดเจนให้ครูมีทักษะ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

8. พัฒนาระบบสนับสนุนงบประมาณให้ครูคล่องตัวในการจัดทำสื่อเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนและมีการนิเทศติดตามอย่างมีคุณภาพ

2.7.3 นักเรียน

ก. ปัญหา

1. นักเรียนที่เข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีพื้นฐานความรู้ที่ไม่ดีพอ
 2. นักเรียนขาดระเบียบวินัย ยังไม่มีความพร้อมต่อการเรียนการสอน
- แนวใหม่

ข. ความต้องการ

สิ่งที่นักเรียนต้องการแยกตามระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีดังนี้

สิ่งที่นักเรียนต้องการเรียนรู้

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นต้องการเรียนรู้ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) วิทยาศาสตร์
- 2) ความลึกลับ อวกาศ
- 3) สิ่งนอกโลก
- 4) ความรู้เกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ
- 5) กฎระเบียบของโรงเรียน
- 6) ประวัติของโรงเรียน
- 7) สัตว์โลกดีกดำบรรพ์
- 8) สิ่งรอบตัวต่าง ๆ
- 9) การแนะแนวการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและมหาวิทยาลัย

- 10) การเลือกอาชีพให้ตรงกับความถนัดของตนเอง
- 11) การเลือกคบเพื่อน เรื่องวรรณคดีไทย

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องการเรียนรู้ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การทดลองทางวิทยาศาสตร์
- 2) ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์
- 3) ความรู้ที่จะนำไปประกอบอาชีพต่าง ๆ
- 4) ความรู้รอบตัว เช่น ความเป็นไปในโลก
- 5) ประสบการณ์ชีวิตในด้านต่าง ๆ
- 6) ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย
- 7) การเรียนของโรงเรียนอื่น ๆ ว่าเรียนแบบใด
- 8) การใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สิ่งที่นักเรียนต้องการให้โรงเรียนทำเพื่อให้นักเรียนเป็นคนเก่ง

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นต้องการดังนี้

- 1) ช่วยชี้แนะทางในการเรียน, ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ
- 2) สอนนอกเวลาให้ในเรื่องที่ไม่เข้าใจ (โดยไม่เก็บเงิน)
- 3) ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ ให้รักการอ่าน

โดยจัดหนังสือให้อ่านเวลาว่าง ส่งเสริมให้เข้าห้องสมุด

- 4) มีการใช้สื่อการสอนที่มีประโยชน์เช่น วีดิทัศน์
- 5) ให้อาจารย์สอนอย่างเต็มความสามารถ และอนุญาตให้ถามได้เมื่อ

ไม่เข้าใจ

- 6) ให้เชิญผู้มีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ มาเล่าประสบการณ์ให้ฟัง
- 7) มีทุนการศึกษาให้ เช่น ทุน AFS, การสอบ UCE ไปนิวซีแลนด์

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต้องการดังนี้

- 1) หาสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพมาเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มให้สนใจในการเรียนมากขึ้น
- 2) จัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมทักษะความสามารถของนักเรียน
- 3) พัฒนาคุณภาพของอาจารย์ เช่นส่งอาจารย์ไปอบรม
- 4) เตรียมหนังสือที่ให้ความรู้ในทางการศึกษาและความรู้รอบตัว
- 5) จัดสรรงบประมาณในการอบรมเพิ่มความรู้ให้กับนักเรียน

- 6) มีการแนะนำแนวทางที่นักเรียนถนัดโดยใช้แบบสอบถาม
- 7) ให้กำลังแก่นักเรียนทุกคนเสมอภาคกัน
- 8) จัดให้มีการสอนพิเศษในทุกวิชา โดยมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด
- 9) จัดอบรมจริยธรรมให้นักเรียนเป็นคนเก่งและคนดี
- 10) มีการควบคุมนักเรียนอย่างเคร่งครัด เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนทำงานมากขึ้น ขยันขึ้น

สิ่งที่นักเรียนต้องการให้โรงเรียนทำเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นต้องการให้ครูและโรงเรียนทำดังนี้

- 1) เน้นการสอนเพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม จัดกิจกรรมยกย่องสรรเสริญ
ความเป็นคนดี มีคุณธรรมของโรงเรียน, ส่งเสริมคนที่ทำความดี, ให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น
- 2) ต้องการให้นักเรียนมีกฎระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่ไม่มากเกินไป ควรมีการผ่อนผัน
และไม่ตึง จนเกินไป
- 3) สอนให้รู้จักสิ่งที่ดีและถูก เช่น สิ่งเสพติดมีโทษ เชิญผู้มีประสบการณ์มาเล่า
สิ่งที่พบเห็นเพื่อเป็นคติสอนใจ

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต้องการให้ครูและโรงเรียนทำดังนี้

- 1) ให้ครูหรือผู้บริหารเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียน เป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียนและ
มีความเข้าใจในตัวนักเรียน ฝึกทักษะคิดและนิสัยที่ดีให้กับนักเรียน
- 2) จัดอบรมด้านจริยธรรม เช่น อบรมเกี่ยวกับธรรมะ แนะนำตักเตือนเมื่อทำผิด
โดยไม่ปล่อยปละ ละเลยจัดสื่อเพื่อสอนจริยธรรมให้นักเรียน
- 3) สร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ นักเรียนในทุกชั้น
- 4) มีการจัดระเบียบข้อบังคับ เพื่อควบคุมนักเรียน

สิ่งที่นักเรียนต้องการให้โรงเรียนทำเพื่อให้นักเรียนเป็นคนมีความสุข

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นต้องการให้ครูและโรงเรียนทำดังนี้

- 1) จัดให้เรียนนอกสถานที่ ให้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เข้าค่าย เกม งานสร้างสรรค์
ในโรงเรียน
- 2) อยากให้จัดทำระบบการปกครองแบบพี่รหัสและน้องรหัสหรือระบบพ่อแม่ลูก
โดยให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนได้ทำความรู้จักกัน มีการทำงานร่วมกันหรือสามารถปรึกษา
เรื่องต่าง ๆ กันได้
- 3) มีกฎระเบียบที่ไม่เข้มงวดเกินไป เช่น ควรให้อิสระในการใช้ทรงผม

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต้องการให้ครูและโรงเรียนทำดังนี้

1) ไม่เคร่งเครียดกับการเรียนการสอนมากเกินไป ให้ความสำคัญของตัวเองบ้าง ให้อาจารย์ ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ดุมากเกินไป มีความเป็นกันเองกับนักเรียน มีเหตุผล ให้นักเรียน ด้วยความยุติธรรม

2) ให้ความร่วมมือกับนักเรียนในบางเรื่องที่นักเรียนต้องการทำโดยเรื่องนั้น ๆ มีความเหมาะสมถูกต้อง

3) สร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้มีความสุข กว้างขวาง สบายในโรงเรียน

4) ควบคุมความประพฤติของนักเรียนให้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง

5) โรงเรียนควรพิจารณาข้อบังคับหรือกฎเกณฑ์บางอย่างที่นักเรียนได้ร่วมกัน

ลงความเห็นว่าจะมีหรือไม่อย่างไร

สิ่งที่นักเรียนต้องการให้ผู้ปกครองทำเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นต้องการในสิ่งต่อไปนี้

1) ให้เข้าใจนักเรียนมีเหตุผล อารมณ์ดี ยิ้มแย้มกับลูก

2) อบรม สั่งสอนให้เป็นคนดี ตักเตือนเมื่อทำผิด

3) มีเวลาว่างให้กับครอบครัว ให้ความรักความอบอุ่นกับครอบครัว

4) ช่วยชี้แนะในสิ่งที่สงสัยหรือสิ่งที่เป็นปัญหา

5) ส่งเสริมสนับสนุนเรื่องต่าง ๆ เช่น การไปทัศนศึกษา การทำกิจกรรม ส่งเสริมให้รักการอ่านโดยพาไปห้องสมุดบ้าง ให้นักเรียนทำในสิ่งที่นักเรียนต้องการทำโดยสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

6) ไม่เล่นการพนันหรือทำสิ่งไม่ดี

ข้อมูลทีกล่าวมาทั้งหมด ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของโรงเรียน แนวคิด/ กระบวนทัศน์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ ยุทธวิธี / วิธีการสำคัญของครูที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน สภาพความสำเร็จของโรงเรียนในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และปัญหา / อุปสรรคและความต้องการในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ได้ประมวลไว้ให้เห็นเป็นภาพ ดังแสดงไว้ในแผนภาพที่ 6 ต่อไปนี้

2.8 การวิเคราะห์หาองค์ประกอบ / ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนา
กระบวนการเรียนรู้มีดังนี้

1. โรงเรียนมีวิสัยทัศน์ นโยบายและเป้าหมายอย่างชัดเจนเป้าหมายสำคัญคือ
พัฒนาผู้เรียนทั้งสติปัญญา อารมณ์ สังคม และกาย ให้เป็นผู้มี ความเก่ง ความดี ความสุข เป็น
ไปตามมาตรฐาน 7 มาตรฐาน

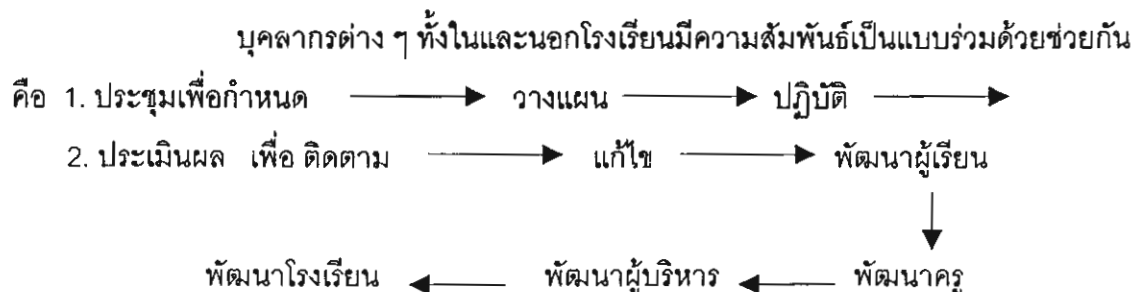
- 1) มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
- 2) มีความสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจารณญาณ คิดสร้าง
สรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์
- 3) มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
- 4) มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนา
ตนเองอย่างต่อเนื่อง

- 5) มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 6) มีสุขนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี
- 7) มีสุนทรียภาพและนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

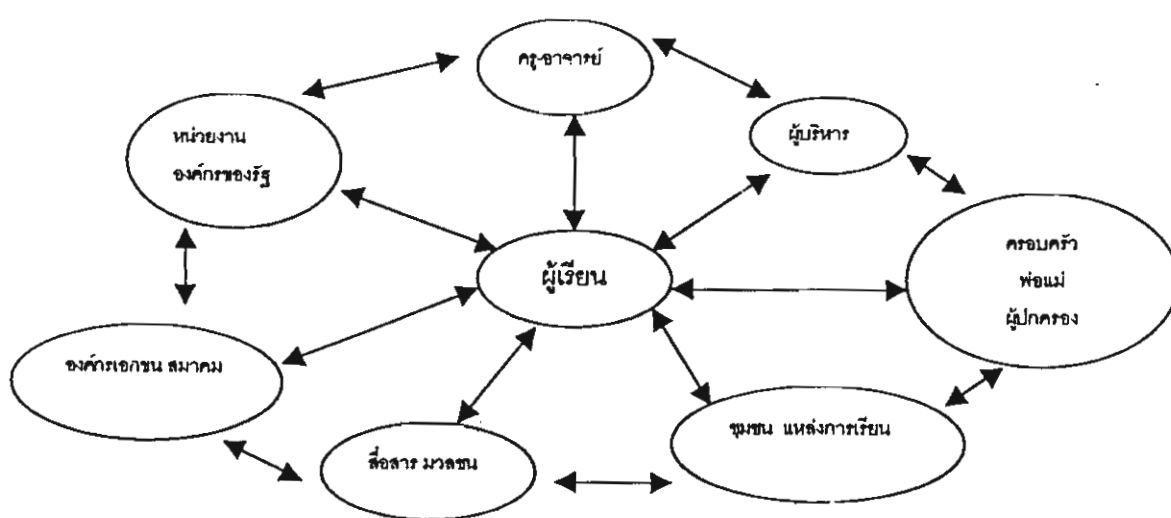
2. กระบวนทัศน์ของบุคลากรที่เปลี่ยนแปลงไป บุคลากรของโรงเรียนทั้ง
ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน มีความพร้อมด้วยเพราะการมีกระบวนทัศน์การเรียนรู้
จากผู้ออกมาเป็นผู้ให้นักเรียนสร้างความรู้จากผู้ทำเอง หรือ ลงมือปฏิบัติเอง หรือมีส่วนร่วมใน
การปฏิบัติ ผู้บริหารของโรงเรียนได้ปรับเปลี่ยนเพื่อเตรียมตัวสู่การเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ครู
พยายามปรับเปลี่ยนตนเองเป็นครูมืออาชีพ ตามมาตรฐานวิชาชีพครู

3. การเตรียมแหล่งการเรียนรู้ โรงเรียนได้เตรียมแหล่งการเรียนรู้ทั้งที่มีชีวิตและ
ไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และไม่ใช่อสิ่งพิมพ์ รวมทั้งการมีคอมพิวเตอร์ในระดับพอใช้ เป็นแหล่ง
การเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน นักเรียนมีโอกาสค้นหาความรู้ได้ง่าย เพราะโรงเรียนตั้งอยู่ใน
ศูนย์กลางของชุมชน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในและนอกโรงเรียน

ดังแสดงตามแผนภาพที่ 7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในและนอกโรงเรียน ต่อไปนี้

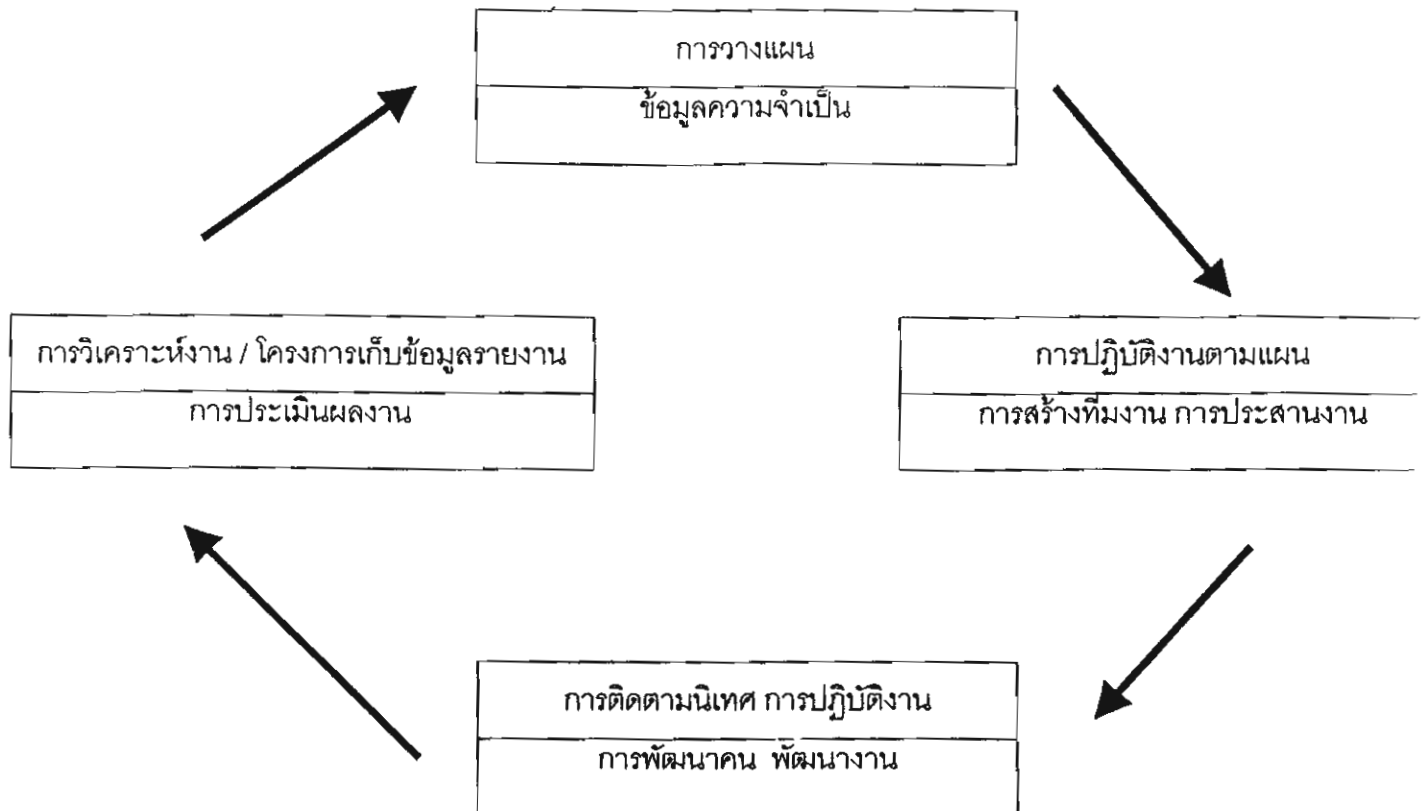
ในอดีตครูไม่มีโอกาสมีส่วนร่วมประชุมวางแผนประเมินผลการทำงาน ในช่วงปัจจุบัน โรงเรียนใช้ระบบการบริหารครบวงจรที่ทุกคนต้องใช้หลัก ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา (หลัก 3 ร.) และทำผักชีให้เป็นพืชยืนต้นนำแนวคิดมาจากหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารได้ใช้ข้อมูลจากแหล่งต่อไปนี้ในการบริหาร เช่น การกำหนดทิศทาง นโยบายและวัตถุประสงค์ คือข้อมูล

- 1) จากผู้บริหาร 2) จากครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 3) จากนักเรียนปัจจุบัน และ 4) จากผู้ปกครอง

4. ระบบทีมงานและกระบวนการ 3 ร. (ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา) ซึ่ง

แสดงให้เห็นดังแผนภาพที่ 8 แสดงการบริหารเชิงตอนแผนมีส่วนร่วม

แผนภาพที่ 8 แสดงการบริหารเชิงตอนแผนมีส่วนร่วม

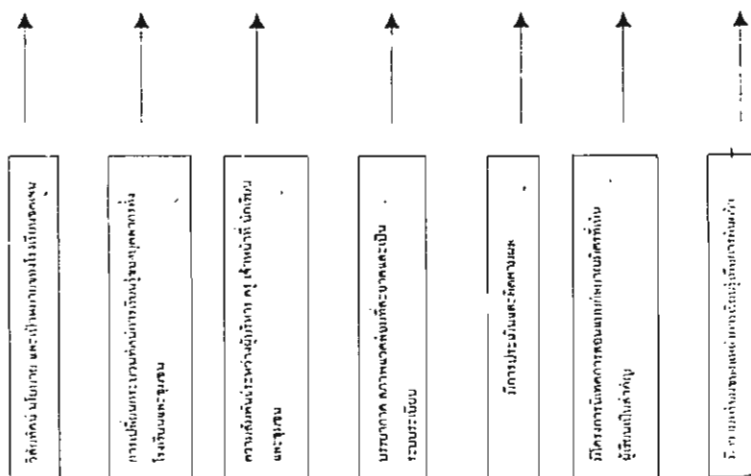
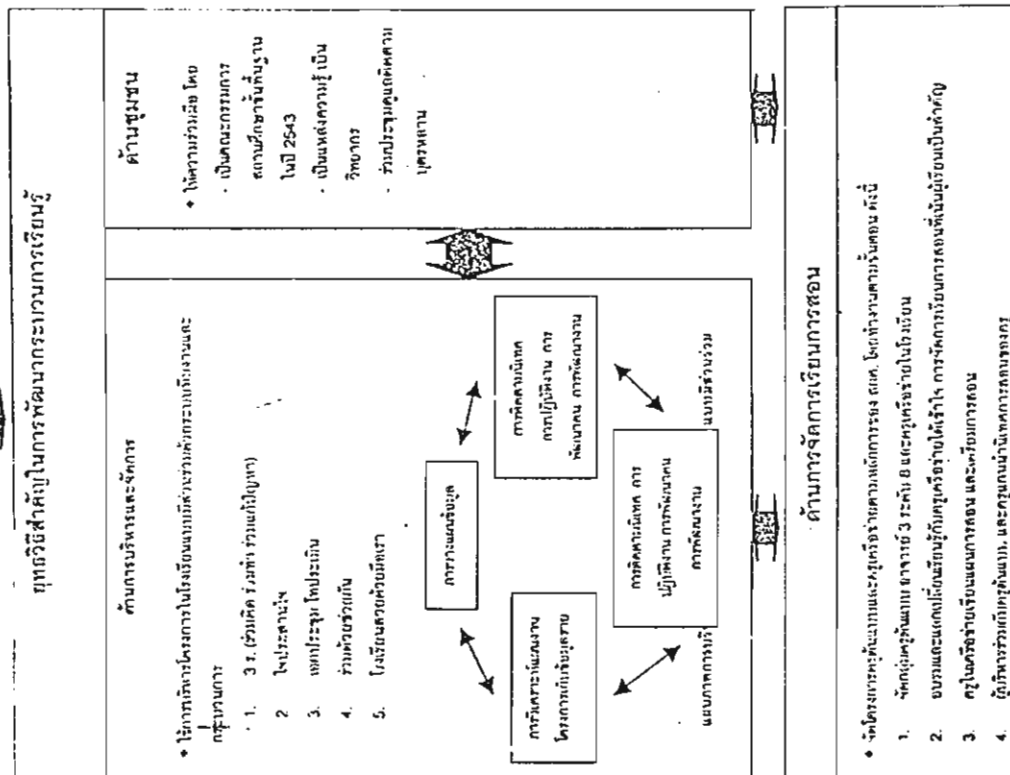
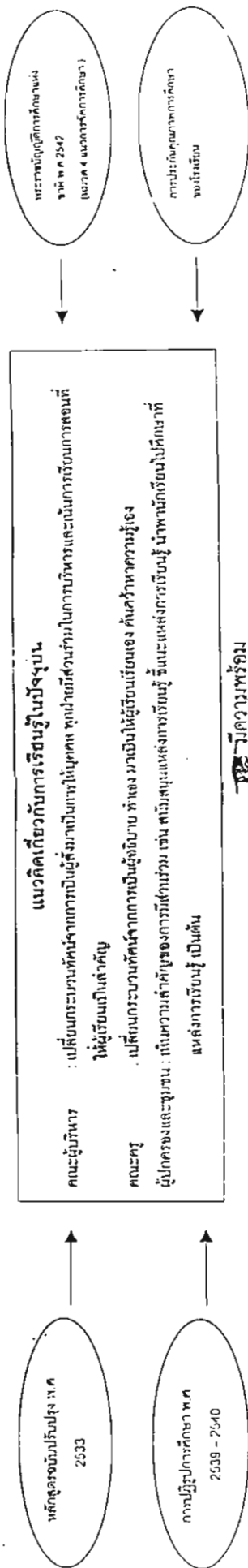

4. นโยบายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยการใช้วิธีนิเทศแบบกัลยาณมิตร

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ / ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียน

สรุปดังแผนภาพที่ 9 แสดงองค์ประกอบสำคัญที่เชื่อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของโรงเรียนสอาดเผดิมวิทยา ดังนี้

องค์ประกอบสำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของโรงเรียนอาเดมวิทยา

ความสำเร็จในการ
พัฒนาระบบบริหาร
เรียนรู้ตามพระราช
บัญญัติการศึกษาแห่ง
ชาติ พ.ศ. 2542

ตอนที่ 3 การสรุป อภิปรายผลการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะ

3.1 การสรุปผลการวิจัย

กรณีศึกษาโรงเรียนสอาดเผดิมวิทยา : โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง

ในจังหวัด ชุมพร สังกัด

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

3.1.1 บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ เดิมเป็นโรงเรียนหญิงล้วนโรงเรียนมีความเป็นระเบียบ สะอาด บรรยากาศสภาพแวดล้อมดีแม้ว่าเป็นโรงเรียนที่มีอายุเก่าแก่ก็ตาม โรงเรียนตั้งอยู่ในทำเลดี ล้อมรอบด้วยแหล่งความรู้ทั้ง บุคคลและสถานที่สำคัญ มีสิ่งอำนวยความสะดวก ในการสอนของครูและในการเรียนของนักเรียน มีผู้บริหารที่เข้มแข็ง บริหารงานเป็นระบบ ได้พยายามปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้อย่างจริงจังมาตั้งแต่ปี 2539 ซึ่งเป็นปีปฏิรูปการศึกษาช่วง พ.ศ. 2539 –2550 ในสมัยของนายสุวิทย์ รังสิตพล เป็นรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนเน้นการบริหารและการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมทุกฝ่าย คือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ใจประสานใจ ร่วมด้วยช่วยกัน มีการปรับโครงสร้างการบริหารของโรงเรียน โดยเพิ่มตำแหน่งผู้ช่วยฝ่ายวางแผนและพัฒนาที่ทำหน้าที่ประเมินผลโครงการต่างๆ เพื่อนำผลมาปรับปรุง ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรกลุ่มต่างๆมีส่วนร่วมในการประเมิน คณะผู้บริหารมีความสัมพันธ์กันดีมากหรือ กล่าวว่าเป็นเอกภาพ อีกทั้งเป็นผู้ได้เปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ของครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

3.1.2 แนวคิด / กระบวนทัศน์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้

ผู้บริหารเห็นความสำคัญของการจัดการการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นหลักสำคัญ คือ เรียนรู้ด้วยตนเอง จะเห็นได้จากการบริหารงานด้านวิชาการที่พยายามหาวิทยวิธีให้ครูมีความรู้และปฏิบัติการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ครูส่วนใหญ่ของโรงเรียนเห็นความสำคัญ จากการสอนแบบบรรยาย หันมาจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมศึกษาค้นคว้าเองมากขึ้น ส่วนนักเรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรม จากการเป็นผู้ฟังผู้จดอย่างเดียว มาเป็นผู้ค้นคว้าหาเอง เป็นผู้พูด ผู้ถามคำถามมากขึ้น สำหรับผู้ปกครอง เริ่มมีความเข้าใจบทบาทของตน ที่ควรต้องมีส่วนร่วมในเรื่องการเรียนการสอน เป็นแหล่งวิทยาการความรู้ให้บุตรหลานมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากขึ้นและเห็นด้วยกับการให้นักเรียนคิด ลงมือทำกิจกรรมเอง

บุคลากรในและนอกโรงเรียนได้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์การเรียนรู้ เพราะด้วยสาเหตุสำคัญดังนี้ 1) การให้จัดการเรียนการสอนเน้นกระบวนการตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 2) การปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2539 – 2550 3) การปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ 4) การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

3.1.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

โรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบายและเป้าหมายชัดเจน ใช้หลักการ บริหารและการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยจัดโครงการครูต้นแบบและครูเครือข่ายตามหลักการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามครูต้นแบบ ซึ่งเป็นผู้มีความสัมพันธ์ดีกับครูในเครือข่ายและที่ไม่ใช่เครือข่าย ครูต้นแบบดังกล่าวเป็นคนเก่งในด้านการทำงาน การจัดการเรียนการสอน มีความอดทนเข้มแข็ง ใฝ่รู้ ได้รับรางวัลจากการทำงานมากมาย โรงเรียนใช้ระบบการติดตามประเมินการเรียนการสอนด้วยวิธีกัลยาณมิตรนิเทศ นอกจากนี้คณะผู้บริหารยังกำหนดนโยบายให้ครูทุกคนเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการนิเทศภายในโดยผู้บริหาร ครูต้นแบบ อาจารย์ 3 ระดับ 8 ตามเวลาที่กำหนดไว้ในตาราง ใน การนี้คณะผู้บริหารได้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในทุกด้าน อาทิ แหล่งการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน การพัฒนาครูให้มีความรู้ความพร้อมในการดำเนินงานการสอนรวมทั้งครูผู้นิเทศให้มีความรู้เรื่อง การนิเทศแบบกัลยาณมิตร เป็นต้น

3.1.4 องค์ประกอบ/ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

1) ความพร้อมของผู้บริหาร คณะครู นักเรียนรวมทั้งผู้ปกครองและชุมชนที่มีกระบวนการทัศน์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อันเนื่องมาจากความมีชื่อเสียงของโรงเรียนในระดับจังหวัด กับปัจจัยสำคัญต่อไปนี้ คือ (1) หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ที่เน้นให้ครูสอนกระบวนการ (2) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ (3) การประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน

2) ความพร้อมของคณะผู้บริหารที่มีความเป็นเอกภาพในการสนับสนุน สิ่งอำนวยความสะดวกและพลังใจต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

3) ยุทธวิธีสำคัญเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ เน้นเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไปมีวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมายของโรงเรียนชัดเจน จึงจัดให้มีการบริหารการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและกำลังสนับสนุนให้ครูทุกคนทำวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมข้างต้นดำเนินไปด้วยดี โดยการติดตาม ประเมินผล กิจกรรมแบบกัลยาณมิตรนิเทศโดยคณะครูเครือข่ายครูต้นแบบ อาจารย์ 3 ระดับ 8 และคณะผู้บริหารด้วยกัน อีกทั้งผู้ปกครองและชุมชน ให้ความร่วมมือ โดยเป็นทั้งแหล่งความรู้และสนับสนุนดูแลบุตรหลาน

โดยสรุปการดำเนินงานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ดำเนินได้ดี ด้วยเพราะมีปัจจัยเอื้อดังต่อไปนี้

- 1) ผู้บริหาร มีความสามารถในการบริหารและด้านวิชาการ
- 2) วิสัยทัศน์ นโยบายของโรงเรียนที่ชัดเจน
- 3) ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดีแบบร่วมด้วยช่วยกัน
- 4) บรรยากาศสภาพแวดล้อมโรงเรียนสะอาดและมีความเป็นระเบียบ
- 5) โรงเรียนตั้งอยู่ในบริเวณของแหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษาค้นคว้า
- 6) มีโครงการประเมินและติดตามการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบกัลยาณมิตรนิเทศ
- 7) มีโครงการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร
- 8) มีโครงการครู ต้นแบบและครูเครือข่ายในโรงเรียนเดียวกัน

3.1.5 อุปสรรค / ปัญหา ความต้องการของโรงเรียน

ก. อุปสรรค

1. การพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้คู่การปฏิบัติจริงและการสร้างจิตสำนึก ในเชิงสร้างสรรค์ด้านความคิด วิเคราะห์ การสร้างผลงาน และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ยังขาดวิธีและการบูรณาการที่ดี

2. การปรับปรุงและจัดระบบในการติดตามให้ครูทำแผนการสอน การใช้ การปรับปรุง และพัฒนา การใช้แผนให้เกิดประสิทธิภาพ และปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครู สู่พฤติกรรมการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

3. ครูยังขาดทักษะและไม่กระตือรือร้นต่อการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ในการพัฒนางาน และขาดทักษะการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อระบบเครือข่าย

4. ประสิทธิภาพของการประสานสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนยังขาดความเป็นเอกภาพที่ชัดเจน

ข. ความต้องการ

ความต้องการเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จเพิ่มจากสภาพที่เป็นอยู่คือสิ่งต่อไปนี้

ความต้องการของโรงเรียนและครู

- 1) ให้จัดสรรแหล่งการเรียนรู้ได้แก่นั่งสือ สื่อการเรียนการสอนและคอมพิวเตอร์ให้มากกว่าเดิม
- 2) ให้ปรับพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้ามาเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้พร้อมที่จะเรียนต่อยอดคือเรียนความรู้ในระดับสูงต่อไป
- 3) เพิ่มจำนวนครู เพราะขณะนี้โรงเรียนครูขาดเพื่อให้สอนได้อย่างมีคุณภาพ
- 4) ต้องการเรียนรู้วิธีการเขียนแผนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างถูกต้อง เนื่องจากได้รับความรู้เรื่องเดียวกันจากหลากหลายแหล่งความรู้ทำให้เกิดความสับสน
- 5) ต้องการเรียนรู้การทำวิจัยในชั้นเรียนแบบง่ายที่ไม่ซับซ้อน เพราะไม่มีพื้นฐานการเรียนรู้การวิจัยมาก่อนและในปัจจุบันโรงเรียนมีนโยบายให้ครูทุกคนทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ความต้องการของนักเรียน

- 1) ให้ครูสอนอย่างเต็มความสามารถ เปิดโอกาสให้นักเรียนถามได้
- 2) ส่งเสริมให้กล้าคิดและแสดงออก
- 3) ส่งเสริมให้รักการอ่าน โดยจัดเวลาเข้าห้องสมุด
- 4) อบรมจริยธรรม จัดกิจกรรมยกย่องคนดี
- 5) มีการควบคุมพฤติกรรมด้วยกฎระเบียบแต่ควรยืดหยุ่นด้วย
- 6) จัดให้ไปเรียนนอกสถานที่
- 7) ให้ผู้ปกครองสนับสนุนเรื่องหนังสือทั้งในและนอกเวลา

ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน

1. ให้ครูเข้มงวดกับความประพฤติของผู้เรียน
2. สอนให้ลูกมีความรู้และคุณธรรม
3. สอนให้สามารถศึกษาต่อ มีอาชีพและทำงานอย่างมีความสุข

3.2 การอภิปรายผลการวิจัย

1) ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่รวมทั้งชุมชนปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การเรียนรู้มาเน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญหลังปี พ.ศ. 2540 อย่างเห็นได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะก่อนปี 2540 คือช่วงปี 2539 – 2550 ซึ่งเป็นช่วงของการปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารได้บริหารด้านวิชาการให้บุคลากรได้ตระหนักเห็นความสำคัญเรื่องดังกล่าวมาก่อน จวบกับมีการใช้กฎหมายการศึกษาฉบับแรกคือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการให้มีการประกันคุณภาพสถานศึกษาของโรงเรียน ยิ่งช่วยทำให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญอย่างชัดเจน แม้เป็นช่วงต่อที่มีผู้บริหารใหม่เข้ามาบริหาร ท่านก็ให้ความสำคัญอย่างยิ่งเช่นกันและคณะผู้บริหารโดยเฉพาะผู้บริหารฝ่ายวิชาการได้ให้ความสนใจดูแล ติดตามให้ขวัญกำลังใจอย่างดียิ่ง รวมทั้งการดำเนินโครงการนิเทศภายในเรื่องการให้ครูดำเนินการเขียนแผนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญยิ่งจะช่วยให้ครูที่ยังไม่เปลี่ยนกระบวนทัศน์การเรียนรู้ เริ่มเห็นความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ

2) โรงเรียนได้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นสำคัญ จนสามารถประสบความสำเร็จประมาณ 60 % โดยเฉลี่ยตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอน ทั้งนี้เพราะ (1) การเปลี่ยนกระบวนทัศน์การเรียนรู้ของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง (2) ครูต้นแบบและอาจารย์ 3 ระดับ 8 ที่เป็นต้นแบบที่ดีและการที่บุคคลดังกล่าวข้างต้นได้รับความสนับสนุนจากคณะผู้บริหาร มีความเป็นกัลยาณมิตรกับครูในทุกหมวดวิชา (3) ระบบการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตรตามนโยบายของโรงเรียนที่กำหนดอย่างเด่นชัด 4) การมีระบบประเมินผลติดตามผลและนำเสนอผลโดยการให้ครูและบุคลากรต่างๆ มีส่วนร่วม การดำเนินการวางแผน ประเมินผลสรุปผล ดำเนินการโดย ผู้บริหารฝ่ายวางแผนด้วยความสามารถและการทำงานอย่างเป็นระบบ ทั้งการได้รับความสนับสนุนจากผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะผู้บริหารฝ่ายอื่นๆ ที่มีความเป็นเอกภาพอย่างเห็นเชิงประจักษ์ ถ้าโรงเรียนและบุคลากรยังคงเห็นความสำคัญของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความเห็นว่า จะสามารถประสบความสำเร็จสูงขึ้นจากเดิมนั่นเอง

3) สภาพบรรยากาศแวดล้อมภายในและภายนอกโรงเรียนดี ดุสบายตาและร่มรื่น ด้วยเพราะ

(1) โรงเรียนตั้งอยู่ในศูนย์กลางเมืองล้อมรอบด้วยสถานที่สำคัญอันเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ดี ในรัศมีห่าง 1 กิโลเมตร แวดล้อมด้วยวัดวาอาราม สนามกีฬา สวนสาธารณะ สถานที่ราชการ โรงพยาบาล และ ตลาด เป็นต้น

(2) ภายในโรงเรียนมีความสะอาด ห้องเรียนสะอาดมีป้ายนิเทศที่เป็นผลงาน นักเรียน พื้นห้องสะอาดแม้เป็นตึกเก่า บริเวณระเบียงสะอาด ห้องน้ำในตึกสะอาด บริเวณสนามทางเดินสะอาด ทั้งนี้เพราะ ก) บุคลากรและนักเรียนช่วยกันดูแลอยู่อย่างสม่ำเสมอ ข) เป็นโรงเรียนสหศึกษาก็จริงแต่เดิมเคยเป็นโรงเรียนสตรีมาก่อน ปัจจุบันแม้มีนักเรียนชายแต่ก็ยังมีสัดส่วนน้อยกว่านักเรียนหญิง นักเรียนหญิงมักคำนึงเรื่องความสะอาด มีการอยู่ในระเบียบวินัย สูงกว่านักเรียนชายจึงไม่ทิ้งขยะเกลื่อนตามใจชอบรวมทั้งช่วยกันรักษาความสะอาดบริเวณทั่วไป และห้องเรียนเป็นอย่างดี

(3) แผนผังการสร้างตึก อาคารเรียนดี มีบริเวณสนามอยู่ตรงกลาง
จึงดูไม่แน่น ไม่อึดอัด ดูสบายตา สบายใจ

(4) ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารทุกฝ่าย หัวหน้าหมวด หัวหน้าฝ่าย
ครูประจำชั้น ครูประจำวัน มีความเป็นเอกภาพ ในการจัดตกแต่งห้องอย่างเป็นระเบียบพร้อม
เพรียงกัน

4) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ยังประสบปัญหาหรือไม่ประสบความสำเร็จ
อีกประมาณ 40 % โดยเฉลี่ย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

(1) ยังไม่สามารถทำให้ครูทั้งโรงเรียนตระหนักเห็นความสำคัญของการ
จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแต่พบว่ายังมีครูจำนวนมาก ยังไม่ได้นำไปสู่การปฏิบัติ
จริง ทั้งนี้เพราะ ก) จำนวนนักเรียนมาก ครูยังไม่สามารถหาวิธีจัดการสอนโดยเน้นความสนใจของ
แต่ละคนได้สำเร็จ ข) นักเรียนบางกลุ่มมีพื้นฐานความรู้เดิมอ่อนมาก บางกลุ่มอ่านหนังสือไม่ออก
จึงเป็นอุปสรรคต่อการสืบค้นข้อมูลและสร้างความรู้เอง ค) ระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของ
ประเทศไทยเราที่เน้นเนื้อหาเป็นหลัก จึงทำให้ครูสอนบรรยายใส่เนื้อหามากกว่าจะให้กระบวนการ
เรียนรู้ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้มากที่สุดและได้ลำดับสูงหรือได้คณะที่
เป็นที่ต้องการของสังคม เช่น แพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ อักษรศาสตร์ และนิติศาสตร์
 เป็นต้น

(2) ครูขาดกลยุทธ์ในการสร้างความรู้เองเป็น เช่น สามารถวิจัยในชั้น
เรียนได้เพื่อพัฒนานักเรียนและพัฒนาตนเอง อันเป็นวิถีทางสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน

(3) ครูจำนวนมากยังมีความสับสน ไม่แน่ใจในเรื่องการเขียนแผนที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญรวมทั้งการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนที่ถูกต้องนั้นคืออะไร เป็นอย่างไร ทั้ง
นี้เพราะได้รับความรู้หลากหลายมโนทัศน์จากหลายแหล่งความรู้ หลากหลายแหล่งวิทยากรจน
ตัดสินใจไม่ได้ว่าที่ถูกต้องคืออะไร อีกทั้งการเขียนแผนการสอนตามแบบอย่างกันเช่น ตามแบบ
อาจารย์ 3 ระดับ 8 ที่ผ่านๆ มา จึงไม่สามารถตัดสินใจชัดเจนว่าควรทำอย่างไรจึงจะเหมาะสม

และถูกต้องที่สุดพบว่าครูมีปัญหาการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นปัญหาที่ว่าอ่านใจและไม่รู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างชัดเจน

3.3 ข้อเสนอแนะ

3.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา

ครู ผู้บริหารและโรงเรียนได้เปลี่ยนแปลงมโนทัศน์จากการเป็นผู้บรรยายอธิบายมาเป็นการเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น ทำกิจกรรมเนื้อหาความรู้ ใช้สื่อหลากหลาย ใช้แหล่งความรู้หลากหลาย เป็นการใช้วิธีสอนและเทคนิคต่างๆ เช่น การเรียนเป็นกลุ่ม การเรียนแบบร่วมมือ การเรียนแบบสั่งสอนวิธีการวัดผลอย่างหลากหลายวิธี เช่น การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน การสังเกตพฤติกรรม แต่จากการสังเกตการเรียนการสอนในหลายวิชาพบว่าครูยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนบ้างในบางประเด็นในเรื่องการจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ จึงได้เสนอข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพื่อให้พัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องต่อไป

1. ครู – อาจารย์ ได้เปลี่ยนกระบวนทัศน์จากผู้บอก ผู้บรรยายมาเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Active Constructor) แต่ที่พบครูให้นักเรียนทำกิจกรรม ลงมือปฏิบัติตามใบงาน ใบคำสั่ง จากนั้นให้ผู้แทนบางกลุ่มเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เช่น อาจนำเสนอเพียง 2 –3 กลุ่ม ด้วยความจำกัดของเวลา ต่อจากนั้นครูจะเป็นผู้นำสรุปด้วยตนเอง ข้อเสนอแนะที่ควรรับรู้เข้าใจคือ

1) ครูต้องเรียนรู้ความหมายขององค์ความรู้ หรือตัวความรู้ที่ให้นักเรียนสร้างได้ด้วยการใช้กระบวนการเรียนรู้

2) ครูต้องเข้าใจการสร้างองค์ความรู้ของมนุษย์ตามทฤษฎี

Constructivism และ Constructionism

3) ครูต้องให้เด็กสรุปความรู้จากข้อมูลต่างๆ ที่เก็บรวบรวมมาได้ซึ่งเรียกว่า การสร้างความรู้ ซึ่งการสร้างความรู้เป็นการสร้าง ข้อเท็จจริง สร้างมโนทัศน์ สร้างหลักการ สร้างสูตร สร้างกฎ รวมทั้งสร้างทฤษฎี

4) ครูควรฝึกให้นักเรียนสะท้อนกลับความคิดเพื่อปรับปรุง แก้ไขและพัฒนา

5) ครูควรเรียนรู้วิธี / เทคนิคการนำเสนอผลงานของนักเรียนให้ได้ทุกกลุ่มภายในเวลาจำกัดเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการแสดงออกอย่างทั่วถึง

2. สื่อการเรียนการสอน ที่ใช้มากหรือเป็นที่นิยมใช้มากคือ ใบความรู้ ใบงาน แบบฝึกหัดและบัตรคำสั่ง ซึ่งพบเกือบทุกแผนการสอนและพบในเกือบทุกวิชาแต่ที่พบเป็นสภาพปัญหาคือ

1) ครูแยกความแตกต่างระหว่างใบความรู้ ใบงาน แบบฝึกหัดและบัตรคำสั่งไม่ได้ ไขปะปนกัน เช่น คิดว่าใบคำสั่งคือใบงาน คิดว่าใบงานคือแบบฝึกหัด เป็นต้น

2) การจัดการเรียนการสอนทุกๆกิจกรรมนิยมใช้ใบความรู้ ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือประเภทจิกซอร์ กรณีที่พบและรอการแก้ไขมีดังนี้

2.1) ใช้ใบความรู้เพื่อสอนคำจำกัดความของคำสำคัญ โดยเป็นเอกสารให้อ่านแล้วนักเรียนตอบคำถาม ซึ่งคำตอบปรากฏอยู่ในใบความรู้ทุกประการ

2.2) การใช้ใบความรู้ในการสอนแบบร่วมมือ แบบจิกซอร์ ในทุกเนื้อหาวิชาโดยไม่มีการคัดเลือกสื่อว่าเหมาะกับเนื้อหาและเรียนเพียงใด ข้อสังเกตพบว่าไม่ควรสอนแบบจิกซอร์ในเรื่องที่ผู้เรียนทุกคนต้องมีโน้ตค้นพื้นฐาน (Basic concept) เหมือนกัน ซึ่งต่างคนต้องสร้างมโนทัศน์ (concept) ด้วยตนเอง

3. ครู – อาจารย์ ใช้คำถามกับนักเรียนไม่ทั่วถึงและนักเรียนส่วนมากไม่กล้าตอบ ไม่กล้าถาม ไม่กล้าแสดงออก ครูควรใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ แก้ปัญหาการไม่กล้าตอบ

4. ครู – อาจารย์ ยังไม่รู้และเข้าใจ การสร้างความรู้ประเภทมโนทัศน์ ทั้งที่เป็นคำจำกัดความและความคิดสำคัญต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

5. ครู – อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ ซึ่งแสดงว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

6. ครู – อาจารย์ นิยมให้ผู้เรียนได้ทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แต่พบว่าไม่ได้นำผลการสอบมาปรับปรุงแก้ไขผู้เรียน

7. ครู – อาจารย์มีความเข้าใจว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นกิจกรรมที่จะต้องทำคือ การให้ผู้เรียนรายงานเดี่ยวบ้าง ทีมบ้างและนำผลการศึกษามารายงานหน้าชั้นเป็นลำดับ กิจกรรมส่วนมากในทุกชั่วโมงคือการรายงานของผู้เรียน หลังจากนักเรียนเสนอรายงานแล้วขาดการอภิปราย วิเคราะห์ ซักถาม สรุปความรู้ที่ได้และรายงานส่วนใหญ่ได้จากแหล่งความรู้เดียวคือหนังสือ ตำรา เอกสารในห้องสมุด เป็นเหตุให้ครูก็เบื่อ นักเรียนก็เบื่อ เพราะไม่มีกิจกรรมปฏิสัมพันธ์กันในห้องเรียน ส่วนมากนักเรียนเป็นผู้ฟังการรายงานจากเพื่อน ๆ ดังนั้นต้องฝึกให้นักเรียนใช้และเลือกใช้แหล่งความรู้อย่างหลากหลาย ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการ

ประมวลข้อมูลเพื่อสร้างความรู้ โดยเริ่มจากชิ้นงานขนาดเล็กไปยังขนาดใหญ่จากง่ายค่อยๆไปสู่ความซับซ้อนมากขึ้น

3.3.2 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) โรงเรียนในสหวิทยาเขตเดียวกันหรือโรงเรียนอื่นๆ ควรใช้ยุทธวิธีการบริหารงาน ยุทธวิธีการบริหารงานวิชาของโรงเรียนนี้เป็นแนวทางไปพัฒนาระบบการเรียนรู้ในยุคที่โรงเรียนต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2) ให้องค์งานต้นสังกัด ได้นำแนวทางการบริหารงาน ยุทธวิธีการบริหารเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ ไปแนะนำหรือเผยแพร่ต่อโรงเรียนอื่นๆ ในเรื่องการพยายามให้บุคลากรในโรงเรียนได้พัฒนาระบบการเรียนรู้

3) ให้ครูที่สนใจในโรงเรียนข้างเคียงหรือในโรงเรียนอื่นๆ มาเป็นเครือข่ายกับครูของโรงเรียนนี้เพื่อศึกษาปฏิบัติงานร่วมกันเป็นการพัฒนานักเรียนของตนเองและพัฒนาตัวครูเอง และ

4) ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(1) สมรรถภาพและแนวทางพัฒนาสมรรถภาพของครูเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

(2) พัฒนาระบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอย่างมีส่วนร่วม สำหรับครู
